

Ζητήματα διασυνοριακής προσωρινής διαταγής

I. Έννοια προσωρινής διαταγής κατά το ελληνικό δίκαιο. Σχέση με την απόφαση ασφαλιστικών μέτρων.

Στο ελληνικό δίκαιο η προσωρινή διαταγή είναι μία διαταγή και όχι απόφαση που λαμβάνεται μετά από αίτηση ήδη με την κατάθεσή της και καλύπτει το έλλειμμα προσωρινής προστασίας πριν την έκδοση της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων. Είναι σύντομη, δεν περιέχει αιτιολογία, ούτε δημοσιεύεται στο ακροατήριο του δικαστηρίου. Η ισχύς της εκτείνεται από τη λήψη της μέχρι την έκδοση απόφασης επί της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων. Ενδιάμεσα μπορεί, ωστόσο, να ανακληθεί ή να μεταρρυθμιστεί, όπως και η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων. Κατά την κρατούσα, πλέον, γνώμη, η προσωρινή διαταγή, εφόσον δεν φέρει το χαρακτήρα απόφασης, δεν δημιουργεί ούτε προσωρινό δεδικασμένο, αφού στερείται του προσόντος της αυθεντικής διάγνωσης ως προς την ουσιαστική έννομη σχέση που αφορά ή ως προς τη νομιμότητα των μέτρων που διατάσσει, για αυτό και με νεότερη διαταγή του δικαστηρίου που την εξέδωσε ή του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η κύρια υπόθεση, μπορεί να ανακληθεί και αυτεπαγγέλτως από τη στιγμή που πειστεί το δικαστήριο ότι δεν υπήρχε εξαρχής ή εξέλιπε μεταγενέστερα ο λόγος για τον οποίο εκδόθηκε.

II. Έννοια προσωρινής διαταγής σε ευρωπαϊκά δίκαια (αγγλικό, γερμανικό, αυστριακό, ελβετικό)

1. Στο *γερμανικό δίκαιο* η προσωρινή διαταγή είναι μία σύντομη διαταγή που εκδίδεται ως Arrest (δέσμευση) υπό τη μορφή της *Beschluss* χωρίς να λάβει χώρα προφορική συζήτηση. Η διαταγή εκδίδεται από το αρμόδιο δικαστήριο και σε επείγουσες περιπτώσεις μόνο από τον πρόεδρο (§944 ZPO). Επιτρέπεται χωρίς να απαιτείται η έγγραφη ακρόαση του καθ' ου η αίτηση. Η διαταγή μόλις εκδοθεί επιδίδεται στον αιτούντα από το δικαστήριο και ο τελευταίος φέρει το βάρος να την επιδώσει στον καθ' ου η αίτηση. Αν η αίτηση απορριφθεί, απαιτείται στοιχειώδης αιτιολογία, προκειμένου να μπορεί να ασκηθεί εναντίον της προσφυγή κατά την §924 ZPO. Αν αντί της διαδικασίας έκδοσης *Beschluss* ακολουθηθεί η διαγνωστική διαδικασία, τότε εκδίδεται απόφαση (*Urteil*), η οποία εφόσον είναι απορριπτική, προσβάλλεται με έφεση ενώπιον του εφετείου. Όταν πρόκειται, ωστόσο, για *Beschluss* που θα εκτελεστεί σε άλλη χώρα του Καν 1215/2012, απαιτείται αιτιολογία. Συνεπώς, στην πράξη, διαταγή χωρίς αιτιολογία, στο στάδιο αναγνώρισης-εκτέλεσης, δεν θα αντιμετωπίσει ο Έλληνας δικαστής. Κατά της απόφασης του εφετείου επιτρέπεται

προσφυγή(§574 ZPO). Έφεση ασκείται και στην περίπτωση που ακολουθήθηκε η διαγνωστική διαδικασία με προφορική συζήτηση και παρόλα αυτά εκδόθηκε Beschluss και όχι Urteil.

2. Στο *ελβετικό δίκαιο* η προσωρινή διαταγή με τη μορφή της δέσμευσης (*Arrest*) εκδίδεται για χρηματικές απαιτήσεις και εφόσον πιθανολογηθεί η χρηματική απαίτηση του αιτούντος και η νομική βάση της δέσμευσης(άρθρα 271 I SchKG). Η διαταγή εκδίδεται χωρίς να προηγείται κλήτευση και ακρόαση του καθ'ου η αίτηση με συνοπτική διαδικασία. Εφόσον γίνει δεκτή η αίτηση, η διαταγή εκτελείται από ειδικό υπάλληλο(*Betreibungsbeamter*) και με αυτή δεσμεύονται περιουσιακά στοιχεία του καθ'ου η αίτηση. Προκειμένου να εκτελεστεί, απαιτείται, ωστόσο και άλλη διαδικασία η *Arrestprosequierungsverfahren*.

3. Στο *αγγλικό δίκαιο* προσωρινή διαταγή μπορεί να εκδοθεί σε χρηματικές απαιτήσεις υπό τη μορφή της *interim payment*(προσωρινή επιδίκαση απαίτησης) εφόσον εκκρεμεί η κύρια αγωγή, η οποία πρέπει να έχει επιδοθεί στον καθ'ου η αίτηση και χωρίς την ύπαρξη κατεπείγοντος. Το μέτρο λαμβάνεται μετά από κλήτευση του καθ'ου ο οποίος ακούγεται και ο αιτών πρέπει να προσκομίσει ένορκη βεβαίωση από την οποία να προκύπτει το ύψος και η αιτία της απαίτησης.

Με τις *interlocutory injunctions*, καταδικάζεται ο καθ'ου σε πράξη παράλειψη ή ανοχή πράξης. Λαμβάνονται με κλήτευση του καθ'ου αλλά συχνά και *ex parte*. Στην τελευταία περίπτωση πρέπει ο αιτών να πείσει το δικαστήριο ότι η κλήτευση του καθ'ου θα επιφέρει ανεπανόρθωτη ζημία να επικαλεστεί όλα τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά και όλα τα αποδεικτικά μέσα που διαθέτει. Η *ex parte* διαταγή είναι πάντα με προθεσμία. Εναντίον της επιτρέπεται έφεση ενώπιον του Court if Appeal ή αίτηση ανάκλησης. Αν στην κύρια δίκη αποδειχθεί ότι κακώς διατάχθηκε η διαταγή, ο αιτών οφείλει αποζημίωση στον καθ'ου.

II. Διεθνής δικαιοδοσία για έκδοση προσωρινής διαταγής

Η διεθνής δικαιοδοσία για την έκδοση προσωρινής διαταγής ρυθμίζεται όπως και η διεθνής δικαιοδοσία για την έκδοση ασφαλιστικών μέτρων. Οι προϋποθέσεις διαφέρουν όταν καλείται σε εφαρμογή ο Καν 1215/2012, ο Καν 2201/2003 ή το εθνικό δίκαιο(ΚΠολΔ). Για το λόγο αυτό, πρέπει να γίνει διάκριση των προϋποθέσεων ύπαρξης διεθνούς δικαιοδοσίας μεταξύ των τριών νομοθετικών κειμένων.

1. Κατά τον Καν 1215/2012

Υπό τον Καν 44/2001 η διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων ρυθμιζόταν στο άρθρο 31(άρθρο 24 ΣυμΒρ). Με βάση αυτή τη διάταξη, ασφαλιστικά μέτρα μπορούσαν να ληφθούν τόσο με βάση το ίδιο το άρθρο 31 Καν 44/2001 όσο και σύμφωνα με τις εθνικές δικαιοδοτικές βάσεις ή τις υπέρμετρες δωσιδικίες(λ.χ. της ιθαγένειας ή της περιουσίας, του τόπου κατάρτισης της δικαιοπραξίας κ.α.)του άρθρου 3§2 σε συνδυασμό με το Παράρτημα Ι του Καν 44/2001. Με βάση αυτό το πλαίσιο, διεθνή δικαιοδοσία να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα είχε το δικαστήριο της κύριας δίκης, αλλά και άλλο δικαστήριο που με βάση μία εθνική ρύθμιση(λ.χ. του άρθρου 683§4 ΚΠολΔ=τόπος εκτέλεσης)είχε διεθνή δικαιοδοσία για τη λήψη τους. Επίσης, η διεθνής δικαιοδοσία μπορούσε να στηριχθεί και στα άρθρα 4 επ. Καν 44/2001(λ.χ. στο άρθρο 5 αρ.1α ή στο άρθρο 6 αρ.1 του Καν 44/2001).Τα ασφαλιστικά μέτρα που διατάσσονταν με βάση τις ανωτέρω διατάξεις είχαν, καταρχάς, διασυνοριακή ισχύ.

Κρίσιμες για τη διασυνοριακή κυκλοφορία ασφαλιστικών μέτρων, συνεπώς και προσωρινών διαταγών, είναι οι αποφάσεις του ΔΕΚ στις υποθέσεις *Van Uden* και *Mietz*. Στην απόφαση *Van Uden* το ΔΕΚ έκρινε ότι η χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων δυνάμει του άρθρου 24 ΣυμΒρ(=31 Καν 44/2001) εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από την προϋπόθεση της υπάρξεως πραγματικού συνδετικού στοιχείου μεταξύ του αντικειμένου του οικείου μέτρου και της κατά τόπον αρμοδιότητας του συμβαλλόμενου κράτους του επιληφθέντος δικαστή. Ένα μέτρο με το οποίο διατάσσεται η προκαταβολή ποσού προς εκπλήρωση αντιπαροχής απορρέουσας από σύμβαση δεν συνιστά ασφαλιστικό μέτρο υπό την έννοια του εν λόγω άρθρου, παρά μόνον εάν, αφενός, η επιστροφή στον εναγόμενο του καταβληθέντος ποσού είναι εγγυημένη, σε περίπτωση που ο ενάγων δεν δικαιωθεί στην κύρια δίκη, και, αφετέρου, το αιτούμενο μέτρο αφορά μόνο συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία του εναγομένου, που βρίσκονται ή πρέπει να βρίσκονται εντός του πεδίου της κατά τόπον αρμοδιότητας του επιληφθέντος δικαστή. Επίσης, ότι η διεθνής δικαιοδοσία στην περίπτωση ασφαλιστικών μέτρων μπορεί να στηριχθεί και στις λεγόμενες υπέρμετρες δικαιοδοτικές βάσεις, οι οποίες όσον αφορά την κύρια δίκη, εξοβελίζονται από τη ΣυμΒρ/Καν 44/2001 δυνάμει του άρθρου 3 ΣυμΒρ. Στην απόφαση *Mietz* το ΔΕΚ με αφορμή το ασφαλιστικό μέτρο που προβλέπεται από τον ολλανδικό WBRv με τον τίτλο *kort geding*, κλήθηκε, μεταξύ άλλων, να αποφανθεί και σχετικά με το αν το μέτρο αυτό μπορεί να υπαχθεί στην έννοια του ασφαλιστικού μέτρου, έτσι όπως έχει καθοριστεί από τη νομολογία του ΔΕΚ στα πλαίσια του άρθρου 24 ΣυμΒρ. Το ΔΕΚ διαπίστωσε ότι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διαδικασία *kort geding*

αποτελούν ασφαλιστικά μέτρα κατά το άρθρο 31 Καν 44/2001(24 ΣυμΒρ), εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που έθεσε η απόφαση Van Uden. Οι αποφάσεις Van Uden και Mietz είναι κρίσιμες κυρίως για τα διασυνοριακά ασφαλιστικά μέτρα, διότι κατά την κρατούσα γνώμη, περιόρισαν τη διασυνοριακή εμβέλεια των εθνικών ασφαλιστικών μέτρων και στο εξής επιτρέπεται η λήψη τους μόνο από το δικαστήριο της κύριας δίκης. Κατά μία γνώμη μάλιστα αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων των οποίων η δικαιοδοσία στηρίχθηκε στο άρθρο 31 Καν 44/2001(35 Καν 1215/2012)δεν είναι στο εξής δυνατή.

Βασικό στοιχείο του νέου Καν 1215/2012 είναι ο περιορισμός των διασυνοριακών ασφαλιστικών μέτρων. Τα ασφαλιστικά μέτρα που διατάσσονται από δικαστήριο κράτους μέλους, προκειμένου να έχουν στο εξής διασυνοριακή ισχύ πρέπει να έχουν ληφθεί από δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της διαφοράς επί της ουσίας και να έχει γνωστοποιηθεί η εκτέλεση στον καθ'ου. Ταυτόχρονα όμως, ο νέος κανονισμός διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του αφού στην έννοια της απόφασης που μπορεί να αναγνωριστεί και να εκτελεστεί σε άλλο κράτος μέλος περιλαμβάνεται πλέον, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις και η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων που εκδόθηκε χωρίς κλήτευση του καθ'ου, όπως προκύπτει από το νέο άρθρο 2α εδ.β Καν 1215/2012. Έτσι, όταν πρόκειται για ασφαλιστικά μέτρα που έχουν εκδοθεί *ex parte* μπορούν πλέον να αγνωρίζονται/εκτελούνται εφόσον το δικαστήριο που τα εξέδωσε έχει κατά τον κανονισμό διεθνή δικαιοδοσία και για την ουσία της διαφοράς. Τα ίδια μέτρα, όταν διατάσσονται από δικαστήριο που δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία ως προς την ουσία της υπόθεσης, δεν έχουν διασυνοριακή ισχύ αλλά ισχύουν μόνο εντός του κράτους μέλους από τα δικαστήρια του οποίου διατάχθηκαν(Σκέψη 33 του προοιμίου Καν 1215/2012).

2.Κατά τον Καν 2201/2003

Η διάταξη του άρθρου 20 Καν 2201/2003 αφορά κυρίως τις υποθέσεις γονικής μέριμνας,δεδομένου ότι το *rationae materiae* πεδίο εφαρμογής του Καν 2201/2003 αναφορικά με τις γαμικές διαφορές περιορίζεται στις υποθέσεις, διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού και ακυρώσεως γάμου, αφήνοντας κατά μέρος τις περιουσιακές σχέσεις των συζύγων. Τα ασφαλιστικά μέτρα που σχετίζονται με γαμικές διαφορές αντιμετωπίζονται είτε από τα εθνικά δίκαια, είτε από άλλους κανονισμούς. Το άρθρο 20 καθιερώνει ειδικό δικαιοδοτικό σύνδεσμο βάσει του οποίου μπορεί να θεμελιωθεί (συντρέχουσα) διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, επομένως και προσωρινής διαταγής υπέρ του δικαστηρίου κράτους μέλους, όσον αφορά πρόσωπα

ή περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο κράτος αυτό. Η διάταξη εμφανίζει εξαιρετικό χαρακτήρα υπό την έννοια ότι ο κανόνας παραμένει ότι διεθνής δικαιοδοσία για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων έχουν τα δικαστήρια της συνήθους διαμονής του τέκνου(άρθρα 8 επ. Καν 2201/2003) και πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Εφόσον, πάντως, θεμελιωθεί διεθνής δικαιοδοσία με βάση το άρθρο 20, παραμένει ο περιορισμός των μέτρων σε πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται εντός του forum του δικαστηρίου που διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα(προσωρινή διαταγή). Η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου διατηρείται ακόμη και αν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας το τέκνο αποκτήσει άλλη συνήθη διαμονή. Αντίθετα, ο όρος “περιουσιακά στοιχεία που ευρίσκονται στο κράτος αυτό” πρέπει να ερμηνεύεται ευρέως, ώστε να καταλαμβάνει και περιουσιακά στοιχεία του τέκνου που δεν του ανήκουν κατά κυριότητα λ.χ. τραπεζικούς λογαριασμούς. Συντρέχουσα δικαιοδοσία για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων έχει πάντως και το δικαστήριο της κύριας δίκης(άρθρο 3).

Τα μέτρα που λήφθηκαν με βάση το άρθρο 20§1 ισχύουν μέχρι να αποφασίσει οριστικά το δικαστήριο της κύριας δίκης, όπως ορίζει το άρθρο 20§2, διάταξη που επιβεβαιώνει τον εξαιρετικό χαρακτήρα του δικαιοδοτικού κανόνα του άρθρου 20§1 Καν 2201/2003. Εξαιρούνται συνεπώς, μέτρα, που είναι παρεπόμενα κύριων υποθέσεων με αντικείμενο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί απλά συναφές με υποθέσεις γαμικών διαφορών ή διαφορών γονικής μέριμνας.

Προϋποθέσεις για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά το άρθρο 20 Καν 2201/2003 είναι:α)το κατεπείγον,β)τα μέτρα να αφορούν πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία εντός του κράτους μέλους, όπου έχει την έδρα του το επιληφθέν της υπόθεσης δικαστήριο και γ) να έχουν προσωρινό χαρακτήρα.

Ειδικά η προϋπόθεση του *κατεπείγοντος* εξειδικεύεται ως αφορώσα την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το τέκνο αλλά και την αδυναμία προσφυγής στο αρμόδιο δικαστήριο προκειμένου αυτό να επιληφθεί της διαφοράς. Αν έχει κυρηχθεί ήδη εκτελεστή αλλοδαπή απόφαση ασφαλιστικών μέτρων εντός του ίδιου forum και στη συνέχεια αναζητείται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων στο ίδιο κράτος με επίκληση της πλήρους προσαρμογής του παιδιού στο κοινωνικό περιβάλλον του κράτους αυτού. Το άρθρο 20 δεν μπορεί να εφαρμοσθεί προκειμένου να παγιωθεί μία κατάσταση που συνδέεται με παράνομη συμπεριφορά ούτε όταν επιδιώκεται σκοπός αντίθετος με τον κανονισμό. Εντέλει, ο βασικότερος περιορισμός του άρθρου 20 έγκειται στο ότι προκειμένου να ληφθεί ασφαλιστικό μέτρο με βάση τη διάταξη αυτή, πρέπει το μέτρο να προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους εντός του οποίου βρίσκεται το δικαστήριο που το διατάσσει.

Αν το δικαστήριο διαπιστώσει ότι στερείται διεθνούς δικαιοδοσίας με βάση τον Καν 2201/2003 ή το εθνικό δίκαιο, απορρίπτει την αίτηση ως απαράδεκτη (άρθρο 17 Καν 2201/2003) και δεν υποχρεούται να την παραπέμψει σε άλλο δικαστήριο. Το άρθρο 15 δεν εφαρμόζεται επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων. Άλλο είναι το ζήτημα ότι μετά την ανωτέρω διαπίστωση, το δικαστήριο το ίδιο ή η κεντρική αρχή που ορίζεται στο άρθρο 53 Καν 2201/2003 πρέπει να ενημερώσουν εγγράφως το δικαστήριο άλλου κράτους μέλους που έχει διεθνή δικαιοδοσία με βάση τον Καν 2201/2003.

3. Κατά το ελληνικό δίκαιο

Το ελληνικό δίκαιο και ειδικότερα ο ΚΠολΔ καλείται σε εφαρμογή όταν πρόκειται για υπόθεση που δεν υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των Καν 2201/2003 και 1215/2012, αν δηλαδή, η διαφορά συνδέεται με χώρα που δεν είναι μέλος των ανωτέρω κανονισμών, ούτε όμως της Συμβρ ή ΣυμΛουγκ. Αν υπάρχουν διεθνείς συμβάσεις, διμερείς ή πολυμερείς και έχουν κυρωθεί υπερισχύουν, κατά μία άποψη πάντοτε, κατ'άλλη μόνο αν είναι ευνοϊκότερες.

Στο ελληνικό δίκαιο, η διεθνής δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων καθορίζεται από τα άρθρα 3§1 και 22 επ. ΚΠολΔ. Αποσυνδέεται από το στοιχείο της ιθαγένειας, αποτελώντας έτσι μία συνισταμένη των κατά τόπον αρμοδιοτήτων. Σε διαφορά, δηλαδή, με στοιχείο αλλοδαπότητας, προκειμένου να θεμελιωθεί η διεθνής δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων, απαιτείται να συντρέχει μία από τις δωσιδικίες που ορίζει ο ΚΠολΔ στις διατάξεις των άρθρων 22-40 ΚΠολΔ.

Στην περίπτωση των ασφαλιστικών μέτρων, δεν υπάρχει κανόνας που να ρυθμίζει ρητώς τη διεθνή δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, επί ιδιωτικών πάντα διαφορών. Γίνεται, ωστόσο, δεκτό, ότι και για τα ασφαλιστικά μέτρα, επομένως και για την προσωρινή διαταγή, εφαρμόζεται ο παραπάνω γενικός κανόνας του άρθρου 3 ΚΠολΔ σε συνδυασμό με κάποια από τις δωσιδικίες των άρθρων 22 επ. ΚΠολΔ, κανόνας που ισχύει στις περισσότερες έννομες τάξεις.

Αρχικά η στάση της νομολογίας αλλά και της θεωρίας αναφορικά με το ζήτημα της θεμελιώσεως διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων να διατάξουν ασφαλιστικά μέτρα που θα εκτελεστούν στην αλλοδαπή υπήρξε εχθρική. Η στάση αυτή άλλαξε με την προσχώρηση της χώρας μας στη Σύμβαση των Βρυξελλών. Η πρώτη απόφαση που με επίκληση της Συμβρ δέχθηκε την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων

εκδόθηκε από το μονομελές πρωτοδικείο Αθηνών. Η νομολογία αυτή επικυρώθηκε στη συνέχεια και από άλλες αποφάσεις που δέχθηκαν την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων για την λήψη ασφαλιστικών μέτρων τα οποία πρόκειται να εκτελεστούν στην αλλοδαπή. Σήμερα γίνεται δεκτό ότι προσωρινή διαταγή μπορεί να εκδοθεί στην Ελλάδα με σκοπό να εκτελεστεί στο εξωτερικό, εφόσον υπάρχει βάσιμη προσδοκία αναγνώρισης και εκτέλεσής της σε ξένη χώρα και δεν αναιρείται ο κατεπείγων χαρακτήρας της.

IV. Αναγνώριση και εκτέλεση προσωρινών διαταγών

1. Κατά τον Καν 1215/2012

Σε επίπεδο αναγνώρισης/εκτέλεσης, ο νέος κανονισμός καινοτομεί, αφού για πρώτη φορά, πέραν της κατάργησης του *exequatur* που ισχύει για όλες τις αποφάσεις, εισάγει ειδικές ρυθμίσεις για την αναγνώριση/εκτέλεση αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων. Συγκεκριμένα, το άρθρο 42-2β απαιτεί για την αναγνώριση/εκτέλεση την έκδοση βεβαίωσης από την οποία να προκύπτει ότι το δικαστήριο που εξέδωσε τα ασφαλιστικά μέτρα είχε διεθνή δικαιοδοσία για την ουσία της υπόθεσης. Τα κράτη μέλη θα ορίζουν ποια θα είναι η αρχή που θα εκδώσει την παραπάνω βεβαίωση. Στη χώρα μας ο δικαστικός επιμελητής, ο οποίος με το νέο κανονισμό επιφορτίζεται με πολύ σημαντικές αρμοδιότητες και εξουσίες, θα πρέπει σε μία τέτοια περίπτωση να ελέγχει αν το δικαστήριο έκδοσης της απόφασης έχει συμπληρώσει το σημείο 4.6.2.2.1 του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος I του Καν 1215/2012.

Ειδικότερα, η §2 του άρθρου 42 απαιτεί: α) αντίγραφο της απόφασης που συγκεντρώνει τις αναγκαίες προϋποθέσεις γνησιότητας, β) βεβαίωση που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 53 η οποία να περιέχει περιγραφή του μέτρου και να πιστοποιεί ότι το δικαστήριο είναι αρμόδιο να κρίνει για την ουσία της υπόθεσης και ότι η απόφαση είναι εκτελεστή στο κράτος μέλος προέλευσης και γ) αν το μέτρο έχει ληφθεί *ex parte*, αποδεικτικό επίδοσης της απόφασης.

2. Κατά τον Καν 2201/2003

Κατά το άρθρο 21§1 του Καν 2201/2003 οι αποφάσεις που εκδίδονται σε κράτος μέλος αναγνωρίζονται στα άλλα κράτη μέλη χωρίς καμία διαδικασία. Δεδομένου ότι ο όρος απόφαση, περιλαμβάνει κάθε απόφαση διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακυρώσεως γάμου, καθώς και κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα, που εκδίδεται από δικαστήριο κράτους-μέλους, άσχετα από την ειδικότερη

ονομασία της, όπως διαταγή, διάταξη ή απόφαση(άρθρο 2§4 Καν 2201/2003), εμπίπτει στον όρο απόφαση και η απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, συνεπώς και η προσωρινή διαταγή. Ωστόσο, το ΔΕΚ έκρινε ότι αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων που αφορούν το δικαίωμα επιμέλειας δεν αναγνωρίζονται/εκτελούνται κατά τη διαδικασία των άρθρων 21 επ. του Καν 2201/2003. Ως μέτρα που εμπίπτουν στο άρθρο 20 ορίστηκαν αυτά που λαμβάνονται από δικαστήρια των οποίων η διεθνής δικαιοδοσία δεν θεμελιώθηκε ως προς τη γονική μέριμνα σε κάποιο από τις διατάξεις του τμήματος 2 του κεφαλαίου II του κανονισμού και πληρούν τα κριτήρια που έθεσε το ίδιο το ΔΕΚ ως προς τη φύση των εν λόγω μέτρων, που πρέπει να είναι επείγοντα, να αφορούν πρόσωπα ή περιουσιακά στοιχεία ευρισκόμενα στο κράτος μέλος της έδρας των δικαστηρίων αυτών και να είναι προσωρινής φύσεως. Οι αποφάσεις αυτές επομένως αναπτύσσουν διασυνοριακή ισχύ μόνο εφόσον το επιτρέπει το εθνικό δίκαιο ή οι διμερείς συμβάσεις. Αντίθετα, όσα μέτρα στηρίζονται στις γενικές διατάξεις των άρθρων 3 επ. του Καν 2201/2003 αναγνωρίζονται κατά τις διατάξεις του ίδιου κανονισμού(3 επ. και 8 επ. Καν 2201/2003).

Ειδικά για τις αποφάσεις γονικής μέριμνας, δεδομένου ότι ο κανονισμός υπήγαγε στο πεδίο εφαρμογής του, σε αντίθεση με όσα ισχύουν για τις αποφάσεις διαζυγίου, όλες αδιακρίτως τις αποφάσεις γονικής μέριμνας και ενόψει του ότι υπάγονται εδώ όχι μόνο οι τελεσίδικες αλλά και οι προσωρινά εκτελεστές αποφάσεις, γίνεται δεκτό ότι υπάγονται εδώ όλες οι αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων που εκδόθηκαν κατά τη διάρκεια της κύριας δίκης για τη λύση του γάμου λ.χ. προσωρινή ρύθμιση της γονικής μέριμνας κατά τη διάρκεια της δίκης διαζυγίου, όπως και αποφάσεις που εκδόθηκαν με βάση ειδικές δικαιοδοτικές διατάξεις του Καν 2201/2003.

Αν ωστόσο, κάποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει την αναγνώριση της αλλοδαπής απόφασης ασφαλιστικών μέτρων και ειδικότερα προσωρινής διαταγής ή να αμφισβητήσει την αναγνώρισή της ακολουθώντας τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 21§3 Καν 2201/2003 με βάση τους λόγους μη αναγνώρισης των άρθρων 22 και 23 Καν 2201/2003, χωρίς να αποκλείεται και η άσκηση αναγνωριστικής αγωγής.

Η κήρυξη εκτελεστότητας αποφάσεων που έχουν εκδοθεί με βάση τις διατάξεις των άρθρων 3 επ. και 8 επ. Καν 2201/2003 είναι όχι απλά δυνατή κατά τις διατάξεις των άρθρων 46 επ., αλλά και υποχρεωτική. Έτσι, η απόφαση που διατάσσει προσωρινά ή αναγκαστικά την τοποθέτηση παιδιού σε κλειστό ίδρυμα που βρίσκεται σε άλλο κράτος πρέπει να κηρυχθεί εκτελεστή κατά τη διαδικασία των

άρθρων 46 επ., στο κράτος αυτό. Κατά τα λοιπά, όσον αφορά τη κήρυξη εκτελεστότητας, οι ρυθμίσεις του Καν 2201/2003 ακολουθούν κατά βάση το πρότυπο των αντίστοιχων ρυθμίσεων του Καν 44/2001(ήδη 1215/2012) και της Συμβρ με τις ακόλουθες αποκλίσεις:

α) ως προς τις αποφάσεις που αφορούν το δικαίωμα επικοινωνίας ή την επιστροφή του παιδιού θεσπίζεται Ευρωπαϊκός Εκτελεστός Τίτλος(άρθρα 40 επ.),

β)αντίθετα από τον Καν 1215/2012(και 44/2001)που δεν τάσσει ανάλογη προϋπόθεση, η κήρυξη της εκτελεστότητας προϋποθέτει την προηγούμενη επίδοση της απόφασης(άρθρο 28 αρ.1),

γ)ο έλεγχος των κωλυμάτων διατηρείται στο πλαίσιο του πρώτου σταδίου της διαδικασίας,

δ)δεν προβλέπεται η λήψη ασφαλιστικών μέτρων με βάση τη δικαστική διαταγή που περατώνει το πρώτο στάδιο της διαδικασίας όπως στο άρθρο 47§1 Καν 44/2001 ή 39§§1,2 Καν 1215/2012.

3.Κατά το ελληνικό δίκαιο

Υπό το καθεστώς πριν την εισαγωγή της Συμβρ και στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 905 ΚΠολΔ, υπήρξε αμφισβήτηση όχι μόνο σχετικά με την ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας αλλοδαπών δικαστηρίων να διατάσσουν ασφαλιστικά μέτρα τα οποία πρόκειται να εκτελεστούν στην Ελλάδα,αλλά και υπό υπό την αντίστροφη οπτική γωνία, όταν δηλαδή επρόκειτο να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα από αλλοδαπό δικαστήριο με σκοπό να εκτελεστούν στην ημεδαπή.Μέρος της θεωρίας και της νομολογίας, αρνούνταν τη δυνατότητα αναγνώρισεως/εκτελέσεως αλλοδαπής αποφάσεως ασφαλιστικών μέτρων, επειδή με βάση το ελληνικό δίκαιο, ο αλλοδαπός δικαστής δεν είχε διεθνή δικαιοδοσία να διατάξει διασυνοριακά ασφαλιστικά μέτρα. Η αντίληψη αυτή στηρίζονταν στην παραδοχή σύμφωνα με την οποία η φύση των ασφαλιστικών μέτρων ως πολιτειακών διαταγών που εκφράζουν την κυριαρχία του κράτους του δικάζοντος δικαστηρίου, υπαγορεύει τη θεμελίωση της διεθνούς δικαιοδοσίας τους μόνο όταν πρόκειται να εκτελεστούν στην επικράτεια του συγκεκριμένου κράτους.

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει η εξής διάκριση. Αν κατά το ελληνικό δίκαιο η αλλοδαπή απόφαση ασφαλιστικών μέτρων(=προσωρινή διαταγή)ανήκει στις υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας(λ.χ. συναινετικό διαζύγιο), η αναγνώριση θα λάβει χώρα κατά τις προϋποθέσεις του άρθρου 780 ΚΠολΔ. Αν, αντίθετα, πρόκειται για

υπόθεση αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις των άρθρων 323 και 905 ΚΠολΔ.

Ειδικά επί αναγνώρισης, δεν χρειάζεται κάποια ιδιαίτερη διαδικασία, όταν πρόκειται για την αναγνώριση του αλλοδαπού *δεδικασμένου*, η οποία επέρχεται αυτοδικαίως σύμφωνα με το άρθρο 323: «απόφαση αλλοδαπού πολιτικού δικαστηρίου, ισχύει και αποτελεί δεδικασμένο στην ημεδαπή, χωρίς τη μεσολάβηση κάποιας ιδιαίτερης διαδικασίας». Στην περίπτωση αυτή, οι προϋποθέσεις που τίθενται από τον νόμο ελέγχονται κυρίως ή παρεμπιπτόντως, αυτεπάγγελα από την εκάστοτε αρχή ενώπιον της οποίας ο ενδιαφερόμενος επικαλείται αλλοδαπό δεδικασμένο, με εξαίρεση τις υποθέσεις προσωπικής καταστάσεως.

Για να εκτελεστεί, όμως, αλλοδαπός τίτλος στην Ελλάδα, πρέπει πρώτα να κηρυχθεί εκτελεστός με απόφαση ελληνικού δικαστηρίου και εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 905 ΚΠολΔ. Τα ίδια ισχύουν και για προσωρινές διαταγές, στο βαθμό που δεν θίγουν την κρατική κυριαρχία της χώρας και δεν αναιρείται ο κατεπείγων χαρακτήρας της προσωρινής διαταγής. Το δικαστήριο θα ερευνήσει αν ο τίτλος είναι εκτελεστός κατά το δίκαιο του τόπου εκδόσεως του καθώς και αν αντίκειται στα χρηστά ήθη και τη δημόσια τάξη. Αντίθετα το δικαστήριο δεν μπορεί να ερευνήσει το περιεχόμενο του αλλοδαπού τίτλου μεταβάλλοντάς το, να το ερμηνεύσει ή να το διορθώσει, ούτε να επαυξήσει ή να περιορίσει το περιεχόμενο ή την εκτελεστότητα του τίτλου, με εξαίρεση πάλι την περίπτωση που τα όρια της εκτελεστότητας προσκρούουν στην ημεδαπή δημόσια τάξη. Η συνδρομή, εξάλλου, των προϋποθέσεων εκτελεστότητας ερευνάται από το δικαστήριο αυτεπάγγελως, τόσο στον πρώτο όσο και στον δεύτερο βαθμό. Η αλλοδαπή προσωρινή διαταγή είναι εκτελεστή εφόσον είναι εκτελεστή με βάση το δίκαιο του τόπου έκδοσής της. Άλλωστε, από τη φύση τους οι προσωρινές διαταγές δεν θα έχουν αναγνωριστικό αλλά κατά κανόνα διαπλαστικό ή καταψηφιστικό περιεχόμενο.

V. Ειδικά ζητήματα (ανάκληση προσωρινής διαταγής)

Με την ανάκληση ή την κατάργηση της προσωρινής διαταγής και την ανατροπή της διάπλασης που αυτή επέφερε, αίρονται αυτοδικαίως τα μέτρα που επιβλήθηκαν. Η αρμοδιότητα για την ανάκληση ανήκει στο δικαστήριο που διέταξε το ασφαλιστικό μέτρο (προσωρινή διαταγή) κατά τα άρθρα 696§1 και 3 ΚΠολΔ εφόσον πρόκειται για αίτηση μέχρι την πρώτη συζήτηση της κύριας αγωγής. Μετά το χρονικό αυτό σημείο αρμόδιο για την ανάκληση είναι το δικαστήριο της κύριας δίκης ενώ μετά την εκκρεμοδικία της κύριας υπόθεσης αρμόδιο για την ανάκληση λόγω

μεταβολής των συνθηκών είναι είτε το δικαστήριο της κύριας δίκης είτε το δικαστήριο που εξέδωσε το ασφαλιστικό μέτρο. Ανάλογες ρυθμίσεις προβλέπονται και στα αλλοδαπά δίκαια. Με βάση γενικότερο κανόνα, η ανάκληση αποφάσεων ασφαλιστικών μέτρων ανήκει στα εθνικά δικαστήρια που τις εξέδωσαν και επομένως ελληνικό δικαστήριο δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία να ανακαλέσει αλλοδαπή προσωρινή διαταγή. Υποστηρίζεται, ωστόσο και η αντίθετη άποψη όσον αφορά το δικαστήριο της κύριας δίκης, με το επιχείρημα ότι εφόσον αυτό είναι αρμόδιο για την ανάκληση των εγχώριων ασφαλιστικών μέτρων, έχει δικαιοδοσία και για την ανάκληση αλλοδαπής απόφασης ασφαλιστικών μέτρων καθώς και ότι η αλλοδαπή απόφαση ασφαλιστικών μέτρων δεν πρέπει να εκλύει μεγαλύτερη ισχύ από την ημεδαπή.

Βιβλιογραφία

Α.Ελληνική

Απαλαγάκη Χ., Η προσημείωση υποθήκης, 2008

Βλάχος Δ., Η προσωρινή διαταγή κατά τον ΚΠολΔ, 2005

Γέσιου-Φαλτσή Π., Τα ασφαλιστικά μέτρα στο ευρωπαϊκό εμπορικό δίκαιο, στον τόμο: Τα ασφαλιστικά μέτρα στο εμπορικό δίκαιο(2005)

Δεληκωστόπουλος Ι., Ασφαλιστικά μέτρα κατά τον κανονισμό (ΕΚ)44/2001, ΕπΠολΔ 2011, 6 επ.

Ζουμπούλης, Ασφαλιστικά μέτρα κατά τον Κανονισμό 44/2001(ΕΚ), Δ 2006, 350 επ.

Κεραμέυς Κ., Ασφαλιστικά μέτρα σε διεθνείς διαφορές ιδιωτικού δικαίου, ΔΕΕ 2 (1996), 562 επ. = Νομικές Μελέτες IV, 753 επ.

Καΐσης Αθ., Liber Amicorum Κεραμέως, 2000

Κονδύλης Δ., Το δεδικασμένο, 2007

Κράνης Δ., Προσωρινή διαταγή, ανάκληση και μετενέργεια ασφαλιστικών μέτρων

Μαραζοπούλου, Υπερεδαφική εκτέλεση κατά το ευρωπαϊκό δίκαιο, 2015

Νίκας Ν., Ζητήματα από την εκτέλεση αγγλικής διαταγής(order) στην Ελλάδα κατά τον Κανονισμό 44/2001(Βρυξέλλες Ι), ΕπΠολΔ 2013, 753 επ.

Παμπούκης Χ., Διεθνής δικαιοδοσία αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές διαφορές, 2014

Ταμαμίδης Α., σε: Αρβανιτάκη Π./Βασιλακάκη Ε., Καν (ΕΚ)2001/2003-Ερμηνεία κατ'άρθρο, 2016.

Τζίφρας Π., Τα ασφαλιστικά μέτρα, 1985

Τριανταφυλλίδης Χ., Τα ασφαλιστικά μέτρα στις διεθνείς ιδιωτικές διαφορές, 2008

Χαμηλοθώρης Ι., Τα ασφαλιστικά μέτρα υπό το πρίσμα των κοινοτικών Κανονισμών 44/2001 (διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις) και 805/2004 (ευρωπαϊκός εκτελεστός τίτλος για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις), ΕφΑΔ 2008, 150 επ

Β. Ξενόγλωσση

Eilers A., *Einstweiliger Rechtsschutz im europäischen Zivilrechtsverkehr*, 1991.

Kerameus K./Polyzogopoulos, *Les mesures provisoires en procedure civile hellenique*, *Justice and Efficiency*(1987), 245 επ.

Kropholler J., *Europäisches Zivilprozessrecht*, 2018.

Perez-Ragone A./Wi-Yu Chen, *Europäischer einstweiliger Rechtsschutz-eine dogmatische Systembildung im Lichte der EuGH-Entscheidungen*, *ZZPInt* 17(2012), 231 επ.

Ramos, *La reformulation du reglement Bruxelles I par le reglement UE No 1215/2012 du Decembre 2012*, *Τιμ. Τόμος Σπ. Βρέλλη*, 2014, 593 επ.

Rauscher T., *EuZPR-EuIPR*, 2015.

Tsikrikas, *Probleme der grenzüberschreitenden Vollstreckung von Maßnahmen des einstweiligen Rechtsschutzes in der europäischen Union*, *ZZP* 2011, 461 επ.

Yessiou-Faltsi P., *Civil Procedure in Hellas*, 1997